

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก
People Participation in Ecotourism Management of
in Umphang District, Tak Province

วิภาดา มุกดา*

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

Wipada Mukda*

Faculty of Management Science, Suan Dusit Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล/สถานภาพกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก 3) เพื่อศึกษาผลจากการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรมและด้านสิ่งแวดล้อมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก จำนวนทั้งสิ้น 400 คน ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวนทั้งสิ้น 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) และการสังเคราะห์เนื้อหาด้วยการจัดลำดับ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.25 อายุส่วนใหญ่จะมีอายุ 20 – 30 ปี จำนวน 148 คน อาชีพส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.25 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่เป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท

* ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author) People Participation in Ecotourism Management of in Umphang District, Tak Province
e-mail: wipada_mukda@hotmail.com

จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่ระยะเวลา 16 - 25 ปี จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 42.75

2. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พบว่า เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 372 คน คิดเป็นร้อยละ 93.00 แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับส่วนใหญ่เป็นสื่อบุคคล (ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ) จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 23.44 การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมส่วนใหญ่เป็นการประชุมหมู่บ้านของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 26.34 ความคิดเห็นของประชาชนต่อระดับการรับรู้ข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 67.00

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พบว่า ภาพรวมระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00

4. ในภาพรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในปานกลาง เรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ลำดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ลำดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ลำดับที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

5. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เพศ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยอยู่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนอายุ อาชีพ และรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กันกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

6. ผลจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน 1) ด้านเศรษฐกิจ หน่วยงานของรัฐจะต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยวโดยไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทำให้เกิดความสวยงาม โดดเด่น ปกป้องภัยสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้ประโยชน์ได้จริง ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว เส้นทางศึกษาธรรมชาติ การบริการที่พัก การบริการอาหาร จัดตั้งศูนย์ประสานงานการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้ข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวผ่านทางเว็บไซต์ ตลอดจนขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ให้มากขึ้นทุกรูปแบบ 2) ด้านสังคมและวัฒนธรรม หน่วยงานของรัฐจะต้องหาจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวโดยการหาความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรมอันหลากหลายเกี่ยวกับชาวไทยภูเขา โดยการจัดโครงการกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในช่วงเทศกาล เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาท่องเที่ยวตามประเพณีต่าง ๆ เช่น การร่วมงานวันปีใหม่ของม้ง การจัดงานประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น 3) ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น ควรให้ความรู้แก่ประชาชนและผู้ประกอบการเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกี่ยวกับผลเสีย ผลกระทบที่เกิดขึ้นปลูกฝังประชาชนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการและเยาวชนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ เอกสารแผ่นพับ ให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว กำหนดมาตรการกฎระเบียบข้อบังคับเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ตลอดจนเน้นการทำงานอย่างมีส่วนร่วมทั้งกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม ประชาชน การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

Abstract

This research aimed 1) to study participation of people in ecotourism management in Umphang District, Tak Province, 2) to study relationship between personal characteristics/status and participation in ecotourism management in Umphang District, Tak Province, and 3) to study results of the participation of people in ecotourism management in Umphang District, Tak Province in terms of economy, society and culture, and environment. Quantitative data was collected from 400 people who lived in Umphang District, Tak Province and qualitative data was collected from 29 key informants. The research instruments were a questionnaire and interview questions created by the researcher. The statistics used in this research were percentage, mean, standard deviation, Pearson Product Moment Correlation, and the ranking content synthesis.

The results were as follows:

1. The demographics of the sample revealed that most of them were female (217/54.25%), aged 20-30 (148). Most of the sample was students (149/37.25%). Most of them have educational background at secondary/ vocational level (102/25.50%). Their average monthly income was less than 5,000 baht (146/36.50%). They had been living in the area for 16-25 years (171/42.75%).
2. With regards to the perception of ecotourism information, the majority of the sample had received ecotourism information (372/93%). They received the information from the personal source, namely family members, neighbors, community leaders, and authorities (244/23.44%). They had participated in village meetings with local authorities (245/26.34%). They had opinion on the information perception at a moderate level (268/67%).
3. The majority of the sample had knowledge about ecotourism management at a high level (216/54%).

4. Participation of people in ecotourism management was at a moderate level, both in general and in each aspect. Sorted in a descending order, the first rank of participation was in evaluation, followed by operation, decision making, and benefits, respectively.

5. The correlation analysis between demographics and participation in ecotourism management of the sample showed that gender, educational background, and the duration of staying in the area were significantly related to the participation in ecotourism management, $p = .01$. However, age, occupation, and income were not related to the participation in ecotourism management.

6. Participation of people in ecotourism management resulted in the development in the community in many aspects. 1) Regarding economy, public sectors had to develop infrastructure and tourism services without leaving any effects on tourism and environmental resources; to make the tourist attractions more beautiful, outstanding, and safer to attract the tourists; to improve routes to tourist attractions and nature trails, accommodations, and food services; to found the coordination and service center for tourists to provide information on tourist attractions and tourism activities on websites; and to expand distribution channels of OTOP products in every channels. 2) Regarding society and culture, public sectors have to attract tourists by presenting the diversity of social and cultural differences of the hill tribes, creating nature and environment conservation projects during their festivals to let the tourists experience their traditions such as during Hmong's New Year and Songkran festival. 3) Regarding environment, to conserve natural and environmental resources together with the sustainable development, people and entrepreneurs should be educated about any negative effects caused by ecotourism, making local people, entrepreneurs, and youths realize the importance of natural and environmental resources conservation in tourist attractions. Information boards and leaflets should be made to educate tourists about tourist attractions. There should be measurements, rules, and regulations to protect and reduce any effects caused by tourist activities. Participation of the community and related organizations to conserve resources of forest and wild animals should be emphasized.

Keywords : participation, people, ecotourism management

บทนำ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทยได้รับความสนใจจากทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนเป็นอย่างสูง ดังจะเห็นได้ว่ามีธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกิดขึ้นมากมายและกิจการการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมุ่งไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ชนบท ซึ่งยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้สัมผัส และชื่นชมได้อย่างเต็มที่ แต่ในขณะเดียวกันหากไม่มีการจัดการท่องเที่ยวที่ดีก็จะเป็นโอกาสให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทรัพยากรและระบบนิเวศในท้องถิ่นได้ ดังนั้นเพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับการจัดการการท่องเที่ยวให้ไปในทิศทางที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้ดำเนินการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นนโยบายเชิงกลยุทธ์ที่มีที่มาจากนโยบายกฎหมายและแผนพัฒนาของประเทศด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรด้านการจัดการป่าไม้ นโยบายด้านการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นโยบายด้านการพัฒนาคนและการมีส่วนร่วมและนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เป็นกรอบในการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมบูรณ์และเกิดความสมดุล (The Tourism Authority of Thailand, 1996)

หากอุตสาหกรรมธุรกิจการท่องเที่ยวให้ความสำคัญแต่เพียงปัจจัยที่เป็นตัวเงินสิ่งต่าง ๆ ที่ควรคู่แก่สังคมไทยไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมก็ถูกทำลายหรือลดทอนคุณค่าลงจากการส่งเสริมอุตสาหกรรมธุรกิจการท่องเที่ยวนั้น ๆ ทำให้คุณค่าของสถานที่ท่องเที่ยวสูญหายไปด้วย ชุมชนซึ่งมีวิถีชีวิตในการดำรงอยู่จึงได้รับผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงนับได้ว่าเป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดปัญหาไม่ยั่งยืนในสังคม เช่น ความเสื่อมโทรมของพื้นที่ทางธรรมชาติ การทำลายสภาพแวดล้อมของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการในเส้นทางการท่องเที่ยว เดินป่าบริเวณภาคเหนือซึ่งมีการแข่งขันในทางด้านการตลาดสูงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมีผลต่อการดำรงชีวิตของหมู่บ้านชาวเขา เป็นต้น (Arcranon & Board, 2000)

ดังนั้น การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญมาก เนื่องจากประชาชนเป็นเจ้าของท้องถิ่นมีศิลปวัฒนธรรมเป็นของตนเองและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นอยู่แล้ว จึงสามารถที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในกิจการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวสร้างรายได้เสริมให้แก่ตนเอง ครอบครัวและชุมชนส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งการพัฒนาชุมชนเพื่อนำไปสู่การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ควรเริ่มจากความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเองเห็นได้ว่าการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นแล้วการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะประสบผลสำเร็จยาก เพราะว่าชุมชนท้องถิ่นซึ่งมีความใกล้ชิดกับสถานที่ท่องเที่ยว เมื่อสภาพแวดล้อมและธรรมชาติถูกทำลาย วัฒนธรรมและวิถีชีวิตเดิมย่อมได้รับผลกระทบโดยตรงต่อสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การพิทักษ์รักษาสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นจะเกิดขึ้นไม่ได้หากประชาชนท้องถิ่นไม่มีความรัก ความหวงแหน ความรู้สึก

ฟังและใช้ประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นนับว่าเป็นองค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน (Mahapitakate, 1995)

อำเภออุ้มผางอยู่ในจังหวัดตากซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวอยู่ทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดตากอยู่ห่างจากจังหวัด 250 กิโลเมตรใช้เวลาเดินทางประมาณ 5 ชั่วโมง มีความคดเคี้ยวตลอดเส้นทางผ่านโค้งมากถึง 1,219 โค้ง และเป็นอำเภอที่มีพื้นที่มากที่สุดในประเทศไทยประมาณ 4,325,383 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,703,362.50 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสลับซับซ้อนในแนวเทือกเขาถนนธงชัยอันเป็นเส้นกั้นเขตแดนระหว่างไทยกับพม่ามีป่าไม้หนาแน่นนับเป็นป่ากันชนและเป็นส่วนหนึ่งของผืนป่าตะวันตกมรดกโลก คือ ห้วยใหญ่นเรศวรและห้วยขาแข้ง ทั้งยังเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำลำธารหลายสาย เช่น ลำน้ำแม่จัน ห้วยอุ้มผาง ห้วยแม่ละมั่ง ห้วยกล้อท้อ โดยแม่น้ำแม่กลองที่ไหลหล่อเลี้ยงภาคตะวันตกของประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อาทิเช่น น้ำตกทีลอจ่อ ดอยหัวมด หมู่บ้านปะหละทะ น้ำตกทีลอซู ถ้ำตะเคียบ เป็นต้น ทางด้านพาหนะในการเดินทางยังคงพบว่าผู้เยี่ยมชมเยือนส่วนใหญ่ยังคงนิยมใช้รถส่วนตัวในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว รองลงมาคือ รถโดยสารประจำทางและเครื่องบินตามลำดับ (Tak Provincial Administration Office, 2011)

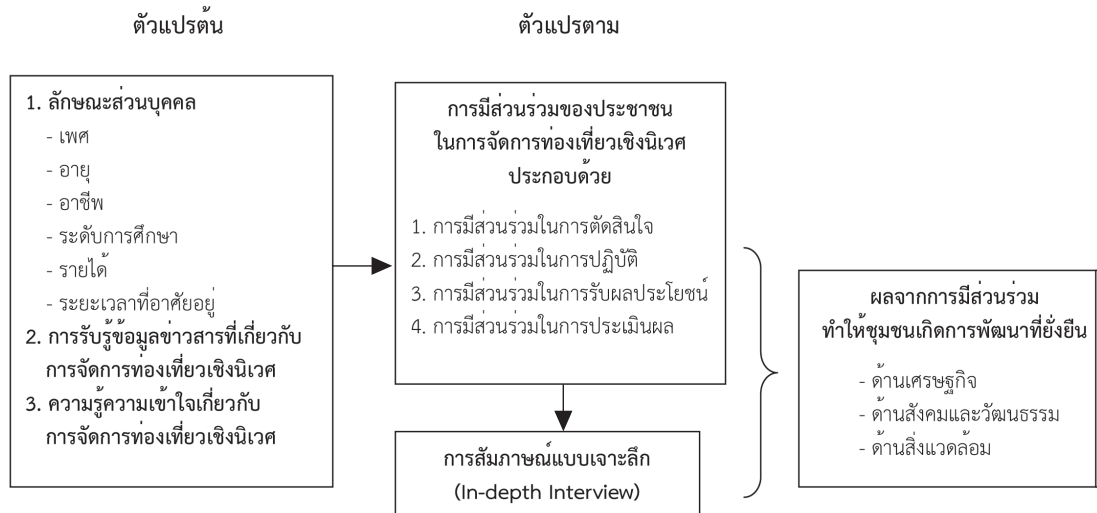
ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ซึ่งผลจากการมีส่วนร่วมนั้นก็ทำให้ผู้ประกอบการ ธุรกิจท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่ เกิดการกระจายรายได้นำไปสู่ผลทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและชุมชนเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน ซึ่งเหตุผลดังกล่าวองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ และผู้เกี่ยวข้องที่มีภารกิจหลักสามารถนำไปส่งเสริมพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อำเภออุ้มผางอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล/สถานภาพกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก
3. เพื่อศึกษาผลจากการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

กรอบแนวคิด

ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออัมพาง จังหวัดตาก โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีของ (Maneekehl, 1997) มาประยุกต์ใช้จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนคนในพื้นที่อำเภออัมพาง จังหวัดตาก จำนวน 400 คน และผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญได้แก่ เจ้าพนักงานป่าไม้เขตพันธุ์รักษาสัตว์ป่าอัมพาง เจ้าพนักงานเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันออก พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ประกอบการ ครูโรงเรียน จำนวน 20 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณได้แก่ ประชาชนในพื้นที่อำเภออัมพาง จังหวัดตาก ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5

2.2 ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก จำนวน 20 คน ได้แก่ เจ้าพนักงานป่าไม้เขตพันธุ์รักษาสัตว์ป่าอุ้มผางจำนวน 4 คน เจ้าพนักงานเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันออก จำนวน 4 คน พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 3 คน ผู้ประกอบการ จำนวน 4 คน ครูโรงเรียน จำนวน 2 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามกับประชาชนคนในพื้นที่อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่ทานอาศัยอยู่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ส่วนที่ 2 การทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด โดยให้เลือกตอบว่า ใช่ ไม่ใช่ สำหรับคำถามในเชิงลบ ได้แก่ ข้อ 3 5 7 9 11 12 มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

การปฏิบัติ	ข้อความที่เป็น (บวก)	ข้อความที่เป็น (ลบ)
	(คะแนน)	(คะแนน)
ใช่	1	0
ไม่ใช่	0	1

แล้ววิเคราะห์โดยใช้เกณฑ์การแบ่งช่วงขั้นเท่ากัน แบ่งความรู้ออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามวิธีของไลเคิร์ท (Likert's scale) ลักษณะแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับการปฏิบัติ
5	หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด
4	หมายถึง มีส่วนร่วมมาก
3	หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง
2	หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย
1	หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 คำถามปลายเปิด (Open – End) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนายั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรมและด้านสิ่งแวดล้อม

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ (In-depth Interview) กับเจ้าพนักงานป่าไม้เขตพันธุ์รักษาสัตว์ป่าอุ้มผาง จำนวน 4 คน เจ้าพนักงานเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันออก จำนวน 4 คน พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล 3 คน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 3 คน ผู้ประกอบการ จำนวน 4 คน ครูโรงเรียน จำนวน 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 20 คน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ผลจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนายั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรมและด้านสิ่งแวดล้อม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน เพื่อหาแนวทางในการกำหนดข้อคำถามในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถาม ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาประเด็นคำถามจากวัตถุประสงค์ของการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนวรรณกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาคำถามสามารถปรับได้ตามลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยอาศัยวิธีการตั้งคำถามที่มีความเข้าใจง่าย

3. ดำเนินการแจกแบบสอบถามกับประชาชนแต่ละตำบลในพื้นที่อำเภออุ้มผาง แล้วผู้วิจัยนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามชุดที่สมบูรณ์ จำนวน 400 ชุด

4. ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ทั้งหมดนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน เพื่อหาแนวทางในการกำหนดข้อคำถามในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2. สร้างแบบสัมภาษณ์ ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาประเด็นคำถามจากวัตถุประสงค์ของการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนวรรณกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาคำถามสามารถปรับได้ตามลักษณะของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ โดยอาศัยวิธีการตั้งคำถามที่มีความเข้าใจง่าย

3. ทำหนังสือถึงผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญแล้วดำเนินการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลทั้ง 20 คน ได้แก่ เจ้าพนักงานป่าไม้ ปลัดอำเภอ พัฒนาชุมชน นายกเทศมนตรี ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ประกอบการ นักวิชาการสถาบันการศึกษาและตัวแทนคณะกรรมการชุมชน

4. แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสรุปผล โดยการสังเคราะห์เนื้อหาด้วยการจัดลำดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อนำเสนอผลจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนายั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรมและด้านสิ่งแวดล้อม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. ร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบาย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่ทํานาอาศัยอยู่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วิเคราะห์โดยใช้เกณฑ์การแบ่งรู้ช่วงชั้นเท่ากัน แบ่งความออกเป็น 3 ระดับ คือ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	9 - 12	ระดับการนำมาใช้	สูง
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	5 - 8	ระดับการนำมาใช้	ปานกลาง
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	0 - 4	ระดับการนำมาใช้	ต่ำ

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของแบบสอบถาม อาศัยเกณฑ์คะแนน ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00	ระดับการนำมาใช้	การมีส่วนร่วมมากที่สุด
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50	ระดับการนำมาใช้	การมีส่วนร่วมมาก
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50	ระดับการนำมาใช้	การมีส่วนร่วมปานกลาง
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50	ระดับการนำมาใช้	การมีส่วนร่วมน้อย
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50	ระดับการนำมาใช้	การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ใช้อธิบายลักษณะส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 1

5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้วนำมาสรุปประเด็น โดยการสังเคราะห์เนื้อหาด้วยการจัดลำดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 4 ด้าน เพื่อนำเสนอผลจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนายั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรมและด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.25 อายุส่วนใหญ่จะมีอายุ 20 – 30 ปี จำนวน 148 คน อาชีพส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.25 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่เป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้ไม่น้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่ระยะเวลา 16 - 25 ปี จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 42.75

2. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พบว่าเคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 372 คน คิดเป็นร้อยละ 93.00 แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับส่วนใหญ่เป็นสื่อบุคคล (ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ) จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 23.44 การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมส่วนใหญ่เป็นการประชุมหมู่บ้านของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 26.34 ความคิดเห็นของประชาชนต่อระดับการรับรู้ข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 67.00

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พบว่าภาพรวมระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความรู้ความเข้าใจลำดับที่ 1 คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องและให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่นและสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ลำดับที่ 2 การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ควรขัดต่อความเป็นอยู่และประเพณีของชาวบ้าน ลำดับที่ 3 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติด้วย ลำดับที่ 4 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ลำดับที่ 5 การสร้างค่านิยมด้านการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงอนุรักษ์ ลำดับที่ 6 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเอื้อประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนในพื้นที่เป็นสำคัญ ลำดับที่ 7 การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น ลำดับที่ 8 เจ้าหน้าที่ภาครัฐมีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น ลำดับที่ 9 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เช่น มีห้องพักรีสอร์ท เครื่องทำน้ำอุ่น ฯลฯ ลำดับที่ 10 การให้ประชาชนตระหนักและมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐฝ่ายเดียว ลำดับที่ 11 การมีกฎระเบียบ ข้อบังคับตามสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นนักท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามเคร่งครัดเพราะทำให้การท่องเที่ยวไม่สนุกสนาน ลำดับที่ 12 การสร้างรายได้ของประชาชนนั้นควรนำของป่าที่หายากและจับสัตว์ป่าในพื้นที่มาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.79) ลำดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.96) ลำดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 0.98) ลำดับที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.90)

5. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เพศและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.175$, $p = 0.000$) อายุและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่มีความสัมพันธ์กัน ($r = 0.018$, $p = 0.721$) อาชีพและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่มีความสัมพันธ์กัน ($r = 0.086$, $p = 0.086$) ระดับการศึกษาและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.165$, $p = 0.001$) รายได้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่มีความสัมพันธ์กัน ($r = 0.044$, $p = 0.386$) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.127$, $p = 0.011$)

6. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างได้สรุปผลที่ได้จากการมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนายั่งยืน ดังนี้

6.1 ด้านเศรษฐกิจ อำเภออุ้มผางเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติมีน้ำตกที่สวยงามติดอันดับของโลกแต่สถานการณ์ ปัจจุบันผู้ประกอบการส่วนใหญ่ขาดจิตสำนึกคิดถึงแต่ผลประโยชน์ส่วนตัว จึงไม่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว จึงทำให้สถานที่ท่องเที่ยวเสื่อมโทรม ประชาชนไม่มีเวลาเนื่องจากต้องประกอบอาชีพทำการเกษตร จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หน่วยงานของรัฐขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น หน่วยงานของรัฐจะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความสวยงาม โดดเด่น ปลอดภัย สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้ประโยชน์ได้จริง ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว เส้นทางศึกษาธรรมชาติ การบริการที่พัก การ บริการอาหาร จัดตั้งศูนย์ประสานงานการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้ข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวผ่านทางเว็บไซต์ ตลอดจนขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ให้มากขึ้นทุกรูปแบบ

6.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ประชาชนคนในพื้นที่จะเป็นชาวเขาแทบทั้งสิ้น วัฒนธรรมประเพณีของคนในพื้นที่ คือ มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รักสงบ ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขามีความรู้รอบรู้ ขาดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม จึงไม่ค่อยเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐจึงไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนการวางแผน การตัดสินใจ การรับผลประโยชน์

และการประเมินผล ดังนั้น หน่วยงานของรัฐจะต้องหาจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวโดยการหาความความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรมอันหลากหลายเกี่ยวกับชาวไทยภูเขา โดยการจัดโครงการกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในช่วงเทศกาล เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาท่องเที่ยวตามประเพณีต่าง ๆ เช่น การร่วมงานวันปีใหม่ของม้ง การจัดงานประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น

6.3 ด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นและผู้ประกอบการไม่ค่อยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในข้อมูลดังกล่าว อีกทั้งประชาชนในท้องถิ่นไม่รู้ว่าทุกคนในชุมชนต้องมีหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่นไม่เห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วม ดังนั้น ควรให้ความรู้แก่ประชาชนและผู้ประกอบการเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกี่ยวกับผลเสีย ผลกระทบที่เกิดขึ้น ปลุกฝังประชาชนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการและเยาวชนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ เอกสารแผ่นพับ ให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว กำหนดมาตรการกฎระเบียบข้อบังคับเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.25 อายุส่วนใหญ่จะมีอายุ 20 – 30 ปี จำนวน 148 คน อาชีพส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.25 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้ไม่น้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่ระยะเวลา 16 - 25 ปี จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 42.75

ตอนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พบว่าเคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 372 คน คิดเป็นร้อยละ 93.00 แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับส่วนใหญ่เป็นสื่อบุคคล (ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ) จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 23.44 การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมส่วนใหญ่เป็นการประชุมหมู่บ้านของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 26.34 ความคิดเห็นของประชาชนต่อระดับการรับรู้ข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 67.00

ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พบว่า ภาพรวมระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความรู้ความเข้าใจลำดับที่ 1 คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องและให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่นและสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง เรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ลำดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ลำดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ลำดับที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เพศและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อายุและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่มีความสัมพันธ์กัน อาชีพและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่มีความสัมพันธ์กัน ระดับการศึกษาและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รายได้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่มีความสัมพันธ์กัน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 6 ผลจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนายั่งยืน

6.1 ด้านเศรษฐกิจ การที่จะทำให้ชุมชนมีรายได้จากนักท่องเที่ยวที่สนใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งจะทำให้ก่อเกิดรายได้ภายในชุมชนและสร้างเศรษฐกิจภายในชุมชนและสร้างอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่ เช่น ไกด์ นั้น หน่วยงานของรัฐจะต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยวโดยไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทำให้เกิดความสวยงาม โดดเด่น ปลอดภัยสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้ประโยชน์ได้จริง ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว เส้นทางศึกษาธรรมชาติ การบริการที่พัก การบริการอาหาร จัดตั้งศูนย์ประสานงานการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้ข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวผ่านทางเว็บไซต์ ตลอดจนขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ให้มากขึ้นทุกรูปแบบ

6.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม หน่วยงานของรัฐจะต้องหาจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวโดยการหาความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรมอันหลากหลายเกี่ยวกับชาวไทยภูเขา โดยการจัดโครงการกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในช่วงเทศกาล เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาท่องเที่ยวตามประเพณีต่าง ๆ เช่น การร่วมงานวันปีใหม่ของม้ง การจัดงานประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น

6.3 ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น ควรให้ความรู้แก่ประชาชนและผู้ประกอบการเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกี่ยวกับผลเสีย ผลกระทบที่เกิดขึ้น ปลุกฝังประชาชนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการและเยาวชนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์เอกสารแผ่นพับ ให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว กำหนดมาตรการกฎระเบียบข้อบังคับเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ตลอดจนเน้นการทำงานอย่างมีส่วนร่วมทั้งกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

อภิปรายผล

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พบว่าในภาพรวมความรู้ความเข้าใจของประชาชนในท้องถิ่นอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับ Thongkamnush (2009) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำ กรณีสึกษา ชุมชนตลาดน้ำบางพลี อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนและผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด

2. ภาพรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผลจากการวิจัย พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ Noinakorn (2007) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผลจากการวิจัยพบว่า ทุกด้านของการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ Jeerawattanapong (2007) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการดำเนินการ ด้านการวางแผนและด้านการประเมินผล ทุกด้านของการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง

4. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการทดสอบมีดังนี้ เพศ ระดับการศึกษาและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับ Intayon (2002) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยว กรณีศึกษาบ้านโป่งร้อน ตำบลใหม่พัฒนา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า เพศ อายุและระดับการศึกษามีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว ระยะเวลาที่อาศัยอยู่และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 Rakkarn (2010) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า เพศ ศาสนา สถานภาพ อาชีพ ระยะเวลา ไม่มีมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

5. ผลจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้วิจัยขอสรุปดังนี้

5.1 ด้านเศรษฐกิจ หน่วยงานของรัฐจะต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยว โดยไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทำให้เกิดความสวยงาม โดดเด่น ปลอดภัยสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้ประโยชน์ได้จริง ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว เส้นทางศึกษาธรรมชาติ การบริการที่พัก การบริการอาหาร จัดตั้งศูนย์ประสานงานการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้ข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวผ่านทางเว็บไซต์ ตลอดจนขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ OTOP ให้มากขึ้นทุกรูปแบบ สอดคล้องกับ Thumpanit (2008) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติภูผายล จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อม ด้านการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการบริการ ด้านการส่งเสริมการลงทุน ในภาพรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับเห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ 3 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการบริการ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

5.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม หน่วยงานของรัฐจะต้องหาจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวโดยการหาความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรมอันหลากหลายเกี่ยวกับชาวไทยภูเขา โดยการจัดโครงการกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในช่วงเทศกาล เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาท่องเที่ยวตามประเพณีต่าง ๆ เช่น ร่วมงานวันปีใหม่ของม้ง จัดงานประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น สอดคล้องกับ Thaveephon (2003) ได้ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนป่าเมี่ยง กรณีศึกษา บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีการปรับตัวเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่ยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยมีการจัดการท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อสร้าง

รายได้เสริม สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน ปกป้องรักษาธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งยังสามารถเป็นรูปแบบ การบริการการท่องเที่ยวและเป็นทางเลือกในการพัฒนาแก่ชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

5.3 ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น ควรให้ความรู้ ปลูกฝังแก่ประชาชนในท้องถิ่น และผู้ประกอบการเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกี่ยวกับผลเสีย ผลกระทบให้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ เอกสารแผ่นพับ ให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว กำหนดมาตรการกฎระเบียบข้อบังคับเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ตลอดจนเน้นการทำงานอย่างมีส่วนร่วมทั้งกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า สอดคล้องกับ Kamukarn (2010) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลปากอ อำเภอมะนัง จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ปัญหาด้านพื้นที่ธรรมชาติของชุมชนถูกบุกรุก แนวทางการจัดการ คือ การรวมตัวของชุมชนเพื่อปกป้องพื้นที่ป่าสาธารณะ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แนวทางการพัฒนาคือ ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและกระบวนการ แนวทางการพัฒนาคือ การสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาคือ การส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกวิธีและตลอดกระบวนการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลงานวิจัย

1.1 หน่วยงานของรัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยว ได้แก่ เส้นทางคมนาคมเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว เส้นทางศึกษาธรรมชาติ การบริการที่พัก การบริการอาหารและเครื่องดื่ม และพัฒนาปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เต็มขีดความสามารถของพื้นที่ โดยต้องทำให้เกิดความสวยงาม โดดเด่น ปลอดภัย สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้ประโยชน์ได้จริง โดยไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

1.2 ให้ความรู้และจัดอบรมแก่ประชาชนในท้องถิ่นและผู้ประกอบการเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวหรือการดำเนินชีวิตประจำวันในเรื่องของขยะ ความสกปรก เสียงดังรบกวนพืชและสัตว์ การทำลายเหยียบย่ำต้นไม้หรือการตัดไม้ทำลายป่า และการป้องกันไฟไหม้ป่า โดยกำหนดเป็นกฎระเบียบข้อบังคับให้นักท่องเที่ยวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประชาชนคนในพื้นที่ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

1.3 หน่วยงานของรัฐควรขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และของที่ระลึกให้มากขึ้นทุกรูปแบบ เพื่อเพิ่มโอกาสและช่องทางในการเข้าถึงผู้บริโภค เช่น จำหน่ายสินค้าให้แก่นักท่องเที่ยว โดยประสานงานกับรีสอร์ทและสถานที่พักในแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในอำเภอหรือเน้นในช่วงเทศกาล เพื่อให้ประชาชนในอำเภออัมพวงมีรายได้กระจายอย่างทั่วถึง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ตรงกับความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

References

- Arcanron, P., et al. (2000). *Trekking Tours : Impact on the environment and local people*. Bangkok : Thailand Research Fund. (in Thai)
- Intayon, J. (2002). *Participation in Tourism Management : A case Study of Pongroan Village, Mai Phattana Sub-district, Ko Kha District, Lampang* (Master's thesis). Chiang Mai University. Chiang Mai. (in Thai)
- Jeerawattanapong, P. (2007). *Public Participation in the Administration of Eco-Tourism in Area under Jurisdiction of Khaopha Tambon Administrative Organization, Rattaphum District, Songkhla*. (Master's thesis). Khonkaen University, Khonkaen. (in Thai)
- Kamakkarn, R. (2010). *Guidelines for Eco-tourism Manament of Pakor Sub-district, Mueang District, Phang Nga*. (Master's thesis). Khonkaen University, Khonkaen. (in Thai)
- Mahapitakate, P. (1995). *Villagers and channel factor. The concept of co-operative conservation of the tours*. Bangkok : King Prajadhipok's Institute. (in Thai)
- Maneechul, I. (1997). *Developed with the participation of the public in Chulabhorn Pattana village in Narathiwat*. Bangkok : Silpakorn University. (in Thai)
- Noinakorn, S. (2007). *People's Participation in Community Development of Subdistrict Municipalities in Uttaradit*. (Master's thesis). Uttaradit Rajabhat University, Uttaradit. (in Thai)

- Rakkarn, S. (2010). *People's Participation in Eco-Tourism Development at Krabi*. (Master's thesis). Suratthani Rajabhat University, Suratthani. (in Thai)
- Tak Provincial Administration Office. (2011). *Tak Tourism 2554*. Tak: n.p. (in Thai)
- Thaveephon, N. (2003). *Ecotourism Management in Tea Forest Community : A case Study of Ban Mae Kampong, Tambon Huai King, Amphoe mae On, Chiang Mai* (Master's thesis). Chiang Mai University. Chiang Mai. (in Thai)
- The Tourism Authority of Thailand. (1996). *Policies and guidelines for the development of ecotourism 1995 - 1996*. Bangkok: The Tourism Authority of Thailand. (in Thai)
- Thongkamnush, T. (2009). *Community Involvement in Developing Ecotourism at A Floating Market : A Case Study Bangpee Community A Floating Market*. (Master's thesis). Naresuan University Phitsanulok Phitsanulok. (in Thai)
- Thumpanit, A. (2008). *Guidelines for Eco-tourism Development : A Case Study of Phu Phayon National Park, Sakon Nakhon*. (Master's thesis). Naresuan University, Phitsanulok. (in Thai)
- Yamane, T. (1967). *Statistics : An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.

ผู้เขียน

นางสาววิภาดา มุกดา

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

295 ถนนนครราชสีมา แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

e-mail: wipada_mukda@hotmail.com

